

Handbok Belägenhetsadress

Innehållsförteckning

Revideringsförteckning.....	4
1 Inledning	5
2 Författningar och regelverk	6
2.1 Fastighetsregistret.....	6
2.2 Adressdelen	7
2.3 Lantmäteriet får meddela föreskrifter	8
3 Ajourhållning i samverkan.....	9
3.1 Avtal.....	9
3.2 Kommunens roll.....	9
3.2.1 Beslut om ny adress som leder till ajourhållning av registret	10
3.2.2 Ändring av adress som leder till ajourhållning av registret	10
3.2.3 Underrätta om ny eller ändrad adress	10
3.2.4 Avregistrering av adress i registret	11
3.2.5 Övriga registreringsuppgifter	11
3.3 Lantmäteriets roll	12
3.4 Aviseringar till PostNord AB och Skatteverket	12
3.4.1 Från Lantmäteriet till Skatteverket	12
3.4.2 Från Skatteverket till Lantmäteriet	13
3.4.3 Till/från PostNord AB	14
4 Adressinformationens användning.....	15
4.1 Allmänt.....	15
4.2 Lägenhetsregister	16
5 Adressregistrets innehåll	17
5.1 Geografisk kommundel.....	17
5.2 Adressområde (adressnamn)	18
5.3 Gårdsadressområde.....	18
5.4 Adressplats	18
5.5 Adresstatus	18
5.6 Populärnamn.....	19
5.7 Adresser som avviker från standarden för belägenhetsadress.....	20
5.8 Adressatt anläggning.....	20
5.9 Adressplatsanmärkning.....	21
5.10 Adresskoordinater	21
5.10.1 Punktläge "Byggnad"	21
5.10.2 Punktläge "Ingång"	22
5.10.3 Punktläge "Infart"	22
5.10.4 Punktläge "Tomtplats"	22
5.10.5 Punktläge "Övrigt läge"	22
5.11 Koppling till byggnad och fastighet	22
5.12 Verksamhetsåtgärd, objektversion, giltighetsdatum	23
6 Adressättning	23
6.1 Allmänt.....	23
6.2 Viktiga definitioner	24

6.2.1	Belägenhetsadress	24
6.2.2	Postala adresser, postadresser och utdelningsadresser	24
6.2.3	Ortnamn och adressnamn	25
6.3	Vad ska adressättas?.....	25
6.4	Adressättning av byggnad på byggnad.....	26
7	Ajourhålla BAL-informationen på 3D- och ägarlägenhetsfastigheter	27
	Adressplatser på 3D fastigheter i LINA	28
8	Ajourhållning via tjänstegränssnitt.....	29
9	Förkortningar och begrepp.....	31
10	Råd, regler och rekommendationer vid adressättning.....	34
10.1	Vad är en belägenhetsadress?	34
10.2	Vad är ortnamn i adresser?.....	35
10.3	Belägenhetsadressens uppbyggnad	36
10.4	Regler för registrering	38
10.4.1	Innan du börjar registrera	39
10.4.2	Geografisk kommunindel	39
10.4.3	Adressområde	40
10.4.4	Adressplats	40
10.4.5	Populärnamn	42
11	Postala adresser.....	43

Revideringsförteckning

Version	Datum	Ändring
1.0	2017-06-13	Ny omarbetad version.

1 Inledning

2011 förnyades systemet för Lantmäteriets byggnads-, adress- och lägenhetsinformation. Anledningen till denna förnyelse var bland annat att:

- Effektivisera Lantmäteriets informationsförsörjningsprocess och dess lagring för en optimerad effektivitet till lägsta möjliga kostnad.
- Eliminera risken med gamla grunddatasystem genom att ersätta dessa.
- Skapa förutsättningar för att använda informationen effektivt i samhället genom omstrukturering av informationen och anpassning efter marknadens behov.
- Förenkla samverkan mellan kommuner, myndigheter, medborgare och företag. Lättillgänglig information för både användare och ajourhållare.
- Anpassa oss till kraven från EU (Inspire och PSI-direktiven).

Lantmäteriet samverkar tillsammans med kommunerna när det gäller ajourhållning av adresser. Denna handbok har tagits fram som stöd för de personer inom kommunen som arbetar med just ajourhållning av adresser eller på annat sätt kan ha behov av informationen. I handboken finns beskrivet hur adressinformationen är uppbyggd med grundläggande regelverk, bland annat den svenska standarden för belägenhetsadresser.

2 Författningar och regelverk

2.1 Fastighetsregistret

Lantmäteriet ansvarar för drift och förvaltning av Fastighetsregistret, det vill säga det informationssystem som används för att samla in, lagra, bearbeta samt lämna uppgifter om innehållet i fastighetsregistret.

Fastighetsregistret regleras av Lag om fastighetsregister (se SFS 2000:224) samt förordning om fastighetsregister (se SFS 2000:308). Registret består av olika delar. En allmän del, en inskrivningsdel, en adressdel, en byggnadsdel samt en taxeringsuppgiftsdel.

De olika delarna innehåller följande:

Allmän del

- Fastigheter och samfälligheter
- Koordinater
- Planer m.m.
- Kvarter
- Gemensamhetsanläggningar m.m.
- Registerkarta (som förs med automatiserad behandling) (fastighetsgränser, beteckning, planer, bestämmelser)
- Tilläggsinformation

Inskrivningsdel

- Lagfart
- Tomträttsupplåtelse
- Tomträttsinnehav
- Inteckningar m.m.
- Anteckningar
- Äldre förhållanden
- Tilläggsinformation

Adressdel

- Belägenhetsadress
För varje belägenhetsadress redovisas beteckning, fastighet eller samfällighet som är belägen på adressen
- Uppgifter om postnummer och postort får redovisas
- Tilläggsinformation får redovisas (ex. populärnamn, adressplatsanmärkning)

Byggnadsdel

- Byggnad
För varje byggnad redovisas beteckning, adress (om sådan finns i adressdelen) och uppgift om belägenhet (koordinater som beskriver schablon eller verklig geometri)
- Uppgifter från fastighetstaxeringen får redovisas
- Tilläggsinformation får redovisas (ex. uppgifter om skyddsrum)

Taxeringsuppgiftsdel

- Taxeringsvärden
- Fastighetsägare/Tomträttshavare/Ägare till hus på ofri grund

2.2 Adressdelen

Fastighetsregisterförordningen 55§ anger förutsättningarna för att adressdelen ska få föras.

Reglerna innebär att kommunen ska begära att adressdelen ska föras och åta sig förandet och Lantmäteriet besluta om att adressdelen ska föras för kommunen. Genom en särskild övergångsbestämmelse har klarlagts att något beslut enligt 55§ inte behövs för kommuner där adressdelen fanns upplagd före den 30 juni år 2000. Bestämmelsen berör därför endast de kommuner som inte hade lagt upp något adressregister före den 1 juli 2000. I mars 2017 för samtliga kommuner ett adressregister i Fastighetsregistret.

Paragraferna 56 och 57 anger vad som är redovisningsenheter och vad som ska redovisas. Terminologin anknyter till Svensk Standard för belägenhetsadresser.

Paragraf 58 anger att uppläggning av adressregister för ny kommun eller nytt område av en kommun ska göras av Lantmäteriet på grundval av uppgifter som kommunen lämnat.

Paragraf 59 är anpassad till reglerna i 55§. Kommunen har behörighet att föra in uppgifter om adresser utom postnummer och postort. Uppgifter om postnummer och postort för en viss adress tillförs genom PostNord:s försorg.

Lantmäteriet ges behörighet att föra in samtliga slag av uppgifter. Bakgrunden till detta är att Lantmäteriet enligt lagen är personuppgiftsansvarig för all information i Fastighetsregistret. Enskilda ska veta att de alltid kan vända sig till Lantmäteriet. Ett djupare resonemang kring dessa frågor fördes i propositionen som föregick fastighetsregisterlagen.

I 69§ anges att kommunen får redovisa tilläggsinformation av tre särskilt angivna slag. Motsvarande bestämmelse saknades i den tidigare gällande fastighetsregisterkungörelsen, men adressregistrets uppbyggnad och Lantmäteriets föreskrifter och handbok för registrets förande medgav redovisning av tilläggsinformation. Genom författningsregleringen klargör vad som ska redovisas i adressdelen och vad som är tilläggsinformation och att det är kommunen som avgör vad som ska redovisas som tilläggsinformation.

2.3 Lantmäteriet får meddela föreskrifter

Genom 83§ ges Lantmäteriet befogenhet att meddela föreskrifter för tillämpningen samt att, om det i enskilda fall finns särskilda skäl, medge undantag från bestämmelser i förordningen.

3 Ajourhållning i samverkan

3.1 Avtal

Förande av fastighetsregistrets adressdel regleras i fastighetskungörelsen. Ajourhållningen av adressinformationen sker i samverkan mellan Lantmäteriet och kommunerna. Samverkan regleras i normalavtal (ABT-avtal) med respektive kommun som bygger på ett ramavtal tecknat mellan Lantmäteriet och Sveriges kommuner och landsting (SKL). För normalavtal finns ett antal samverkansnivåer. Avtalet är ett uttryck för parternas gemensamma strävan att uppfylla intentionerna om fördjupad samverkan inom lantmäteriområdet.

Avtalet innebär i korthet att kommunen åtar sig att ajourföra adressinformationen. Ajourföringen sker via Lantmäteriets gränssnitt LINA eller via tjänster. För detta arbete betalar Lantmäteriet en årlig ersättning till kommunen. Ersättningen beräknas enligt vissa principer, bland annat på antalet invånare i kommunen samt aktualiteten och kvaliteten i adress- och byggnadsinformationen.

Lantmäteriet ansvarar för innehållet i fastighetsregistret och att den information som av kommunen tillförs fastighetsregistrets adressdel lagras och görs tillgänglig enligt de villkor som gäller för användning av registrets uppgifter.

Lantmäteriet åtar sig att tillhandahålla ett ajourföringssystem (LINA) samt att vid behov genomföra utbildning. Lantmäteriet svarar också för behövliga handledningar och fortlöpande information om förändringar och nyheter i ajourföringssystemet.

Ramavtalet mellan Sveriges Kommuner och Landsting och Lantmäteriet hittar du på [Lantmäteriets hemsida för ajourhållning BAL](#)

Lantmäteriet gör regelbundet uppföljning av avtalet för att bedöma om kraven enligt vald samverkansnivå uppfyllts.

3.2 Kommunens roll

Kommunen är ansvarig för adressättningen och för att ajourföringen av adresserna sker i LINA-systemet eller via tjänster.

Kommunen följer t.ex. via bygglovhantering förändringar av adresserna. Varje kommun avgör var i organisationen ajourhållningsrutinerna ska hanteras.

LINA är direktuppdaterande, d.v.s. införda uppgifter syns direkt i registret och GDS (GrundDataSystemet).

3.2.1 Beslut om ny adress som leder till ajourhållning av registret

När kommunen beslutat om en ny adress ska denna registreras så tidigt som möjligt. För en ny adress registrerar kommunen adressområde (om sådant inte finns sedan tidigare), adresstatus (föreslagen, gällande, reserverad), adressplats, läge (koordinater, punktläge) samt eventuellt den frivilliga informationen om populärnamn. Adressen ska sedan kopplas till fastighet. Lantmäteriet rekommenderar att adressen också kopplas till byggnad.

Ajourdatum skapas automatiskt när registrerade uppgifter sparas.

3.2.2 Ändring av adress som leder till ajourhållning av registret

Beslutar kommunen om en förändring av adress ska detta registreras så fort som möjligt. Även förändringar av fastighetskoppling (som signaleras som ett ärende/utredningsfall) ska ajourhållas. Dessa kopplingar ändras automatiskt om adressen är kopplad till byggnad. Detta sker när byggnadens fastighetskoppling ändras.

Om adressen endast är kopplad till fastighet ändras fastighetskopplingen enklast med hjälp av ett särskilt formulär "Byt fastighet" i LINA. Alla uppgifter/egenskaper om adressplatsen kopplas då automatiskt till den nya fastigheten.

Ändring av adressens geometriska läge/punktläge leder också till att ändring ska registreras. Detta kan vara aktuellt t.ex. när unika ingångskoordinater ska anges för en adress som tidigare har punktläge byggnad.

3.2.3 Underrätta om ny eller ändrad adress

Det finns ingen uttrycklig skyldighet för en kommunal nämnd (eller den som har delegerad beslutanderätt) att underrätta om adressbeslutet. De flesta kommunala beslut som inte omfattas av speciallagstiftning berör en obestämd krets av kommunmedborgare. Däremot ska nämnderna enligt Kommunallagen 6 kap 8§ verka för att "samråd sker med dem som utnyttjar deras tjänster".

Beslut om adress berör alltid ett större kollektiv men har en särskild betydelse för dem vars folkbokföring eller stadigvarande postadress direkt berörs av beslutet. Hur beslut kan meddelas till berörda är inte reglerat. I praktiken bör kommunen se till att ett beslut om ny eller ändrad adress meddelas till åtminstone någon representant för berörda.

Lantmäteriet har inte något ansvar för att underrätta berörda.

3.2.4 Avregistrering av adress i registret

Om kommunen beslutar att en adress upphör ska den avregistreras. Tänk då på att alla tillhörande adressplatser och eventuella lägenheter först måste avregistreras innan avregistrering av adressområdet kan ske.

Ett adressområde nyregistreras när t.ex. en gata byggs eller när en befintlig väg namnsätts. Detta adressområde lever ända tills gatan försvinner. Detta gäller även om gatan byggs om eller får ett nytt namn. *Ni ska inte avregistrera ett adressområde och nyregistrera det igen när området ska byta namn.* Ändra istället adressområdet, då blir alla tillhörande adressplatser automatiskt ändrade.

Detsamma gäller för adressplatser. Så länge platsen finns kvar ska den inte tas bort ur registret. Detta gäller även om fastighetsbildning innebär att kopplingen till fastighet ska ändras. Om adressplatsen ska byta beteckning ska antingen kopplingen till adressområde ändras eller också ska numret/namnet på adressplatsen ändras. Ni ska *inte* avregistrera adressplatsen och nyregistrera den igen när adressplatsen ska byta beteckning.

Tänk på att felaktiga avregistreringar aviseras till folkbokföringen och kommer då att skapa oreda och osäkerhet i samhället.

3.2.5 Övriga registreringsuppgifter

- ◆ Koppla adressuppgifterna till byggnad

Kommunen bör koppla adress till byggnad. Detta kan också göras direkt när byggnadens grunduppgifter registreras.

- ◆ Registrera eventuellt populärnamn

Populärnamn kan användas för att komplettera adresser *i första hand i tätort*. Populärnamn bör inte användas för by- och gårdsadresser på landsbygden, då är det bättre att registrera gårdsnamn. Populärnamn får t.ex. inte ange verksamhetsnamn eller firmanamn. Läs mer om populärnamn i kapitel 4 - Adressdelens innehåll.

3.3 Lantmäteriets roll

Lantmäteriet ansvarar för adressdelens drift och förvaltning.

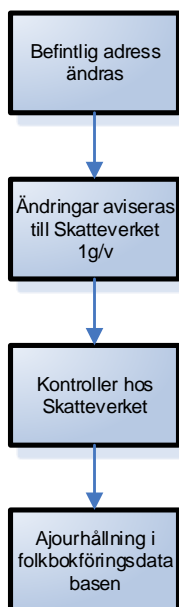
LINA

Lantmäteriet ansvarar för förvaltningen av LINA-systemet. Det innefattar såväl underhåll av själva systemet som support till användarna. Förutom kommunerna kan även förvaltningen förändra objekten, t.ex. genom uppdateringar av vissa attribut. Det kan t.ex. avse information från PostNord AB avseende postnummer och postort.

3.4 Aviseringar till PostNord AB och Skatteverket

3.4.1 Från Lantmäteriet till Skatteverket

Alla **adressförändringar** aviseras veckovis **till Skatteverket** för alla kommuner. Detta gäller för gällande och reserverade adresser.

Nya adresser (gällande och reserverade) aviseras också till Skatteverket veckovis från Lantmäteriet, enligt ovan.

3.4.2 Från Skatteverket till Lantmäteriet

Folkbokföringsärende

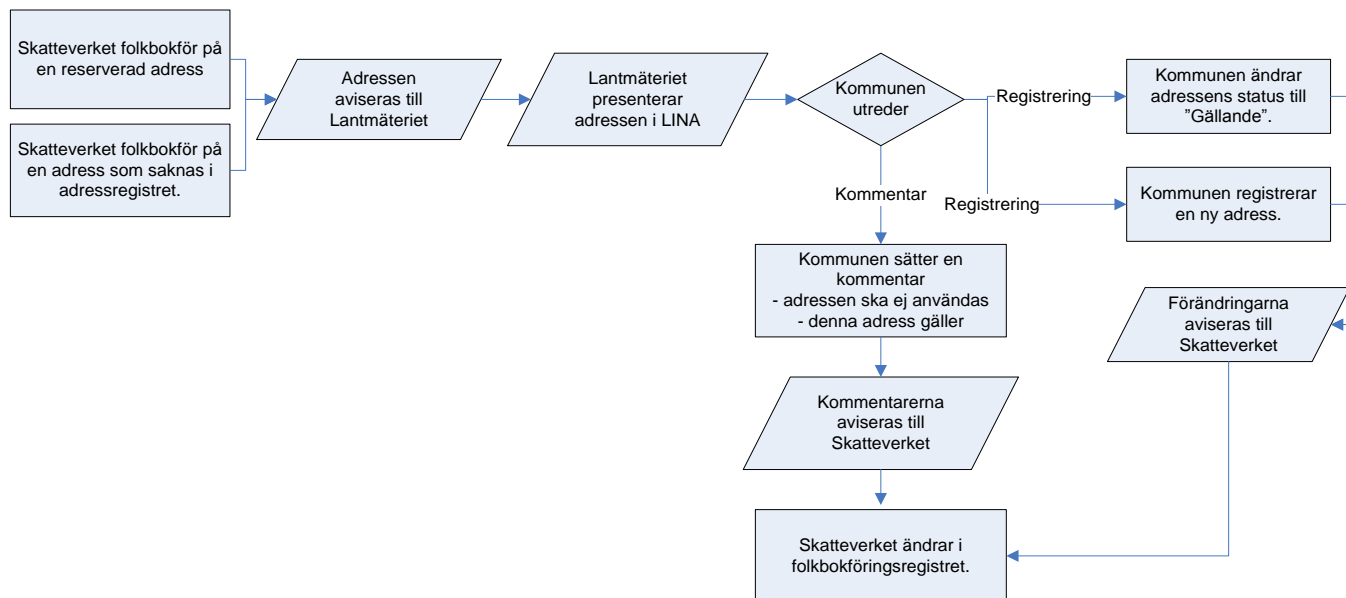
I samband med att Skatteverket folkbokför personer på en reserverad adress eller på en adress som saknas i adressregistret, skapas en post som skickas till Lantmäteriet. Lantmäteriet presenterar sedan dessa adresser som ett utredningsfall av typen "Folkbokföringsärende". De aviserade adresserna presenteras i form av två typer av brister:

- ◆ Adressplats saknas
- ◆ Adressplats ej Gällande

Kommunen ska sedan utreda om adressen ska bli gällande, adressen inte ska användas eller att en ny adress ska registreras.

Om kommunen anser att ingen ändring ska ske, registreras en kommentar till ärendet. Denna kommentar samt ändringar som kommunen registrerar aviseras sedan tillbaka till Skatteverket som i sin tur uppdaterar folkbokföringsregistret.

Beskrivning av informationsflödet mellan Lantmäteriet och Skatteverket

Kassaregisterärende

Från och med 1 januari 2010 måste företag som säljer varor eller tjänster mot kontant betalning eller kontokortsbetalning, ha certifierade kassaregister och erbjuda kunden kvitto. Det har riksdagen beslutat i en lag (2007:592). Syftet är att skydda seriösa företagare mot illojal konkurrens.

Skatteverket använder sig av Fastighetsregistrets adresser i sitt arbete med certifieringen av företagen i samband med att företagen anmäler sig. I detta arbete uppstår då att anmälan sker på adresser som saknas i adressregistret.

Lantmäteriet och Skatteverket har kommit överens om att de brister som upptäcks i samband med ovanstående aviseras till Lantmäteriet som sedan vidarebefordrar detta till kommunerna. *Detta är ett sätt att arbeta med kvaliteten på adresser till verksamheter.*

3.4.3 Till/från PostNord AB

Alla **adressförändringar** (ajourföring och uppläggning av nya områden) av gällande adresser skickas löpande **till PostNord AB** för postnummersättning. Ajourföring som normalt inte påverkar postnummersättningen, är åter från PostNord inom 14 dagar.

Nya adressatta områden kräver mera arbete och är åter från PostNord inom 30 dagar.

I enstaka fall uppstår problem hos PostNord med att sätta postnummer. Problemet kan bero på att kommunen registrerat en olämplig adress. I dessa fall kontaktas Lantmäteriet som i sin tur kontaktar kommunen.

PostNord AB hanterar endast gällande adresser.

4 Adressinformationens användning

4.1 Allmänt

Med ett fullständigt adressregister menar vi ett heltäckande, kvalitetskontrollerat register över belägenhetsadresser. Adresserna ska vara utformade enligt Svensk Standard. Till varje gällande adress ska höra uppgift om postnummer och postort.

Fastighetsregistrets Adressdel innehåller *belägenhetsadresser* och är rikstäckande och ansluter till gällande standarder, vilket innebär att informationen kan användas oberoende av administrativa gränser. Registret utgör basen för samhällets adressförsörjning genom att adresserna fortlöpande aviseras till bl.a. Skatteverket för att användas som grund för folkbokföringen.

Genom adressplatskoordinater eller adressernas koppling till fastigheter och byggnader får adresser också ett känt läge och kan därmed tillsammans med annan information användas i geografiska informationssystem (GIS).

Exempel på användningsområden för adresser är *bilnavigering och ruttplanering*. Enligt Trafikverket är behovet att hantera adresser tillsammans med vägnätet stort. I takt med den pågående uppbyggnaden av den nationella vägdatan NVDB skapas sådana möjligheter. Gatunamn har vid några tillfällen överförts från fastighetsregistrets adressdel till NVDB.

Belägenhetsadresserna för bostadshus är styrande för *postadresserna* till personer bosatta i husen genom att adresserna aviseras (skickas) till och förs in i *folkbokföringens* register hos Skatteverket. Därifrån sprids sedan bostadsadresserna ut i samhället (till myndigheter, kommuner, försäkringsbolag, banker, företag m.fl.). Felaktiga adresser medför enligt beräkningar stora ekonomiska förluster för samhället. Med avisering från fastighetsregistrets adressdel (i fortsättningen benämnd FR-ADR) till folkbokföringen kommer kostnaderna för avsaknad av eller felaktiga adresser att minska väsentligt och det är därför viktigt att adressdelen hålls aktuell genom regelbunden ajourföring.

Även *blåljusorganisationerna* (Polis, Ambulans, Brandkår) samt SOS-alarm är exempel på användare av adresserna.

Kommunen är den myndighet som beslutar om adresser och svarar för att uppgifterna är korrekta. När det gäller postnummer och postort är PostNord ansvariga för att uppgifterna är riktiga. Det är även kommunen som ajourför adressregistret. Denna registrering är direktuppdaterande vilket innebär att uppgifter som förs in eller ändras, omedelbart förändrar registerinnehållet. Nya och förändrade uppgifter kan direkt kontrolleras.

I kommunerna finns ett stort behov av fastighets-, byggnads- och adressinformation. Grunduppgifter för adresser hämtas i FR-ADR och kompletteras med användarens egna uppgifter i lokala tillämpningar. FR-ADR innehåller en stabil

teknisk identitet, UUID, för varje adressplats som bör utnyttjas i de lokala systemen.

4.2 Lägenhetsregister

Riksdagen beslutade 2006 om en övergång till registerbaserad hushålls- och bostadsstatistik istället för blankettbaserade folk- och bostadsräkningar. I reformen ingick bl.a. uppbyggnaden av ett rikstäckande nationellt lägenhetsregister för att kunna folkbokföra på lägenhet.

Riksdagen beslutade i maj 2006 om en ny lag om lägenhetsregister (2006:378). Enligt denna lag skulle adresserna vara fastställda den 1 juli 2007. Anstånd gavs till kommunerna med att fastställa belägenhetsadresser för:

- **Småhus med permanent** boende där det på fastigheten finns endast en småhusbyggnad, med en enda entré och en enda bostadslägenhet längst till den 1 januari 2010.
- För **småhus utan permanent** boende (fritidshus) längst till den 1 januari 2015.
- För **övriga byggnader med permanent boende** får kommunerna anstånd med fastställande av adresser längst till den 1 januari 2008.

För mer information om lägenhetsregistret, se Handbok Lägenhet samt lägenhetsregistrets egen webbsida - [Lägenhetsregistret](#).

5 Adressregistrets innehåll

Det nationella adressregistret omfattar de adresser som finns i fastighetsregistrets adressdel. Beteckningen för en adress ska bestå av kommunens namn, geografisk kommundel, adressområdets namn samt adressplatsens beteckning, t.ex. Gävle Gävle Nygatan 60. Om bynamn utgör adressnamn får även gårdsnamn som är kopplat till bynamnet, ingå i beteckningen, t.ex. Katrineholm Berga Nedergård 1.

För varje adressplats finns ett stabilt identitetsnummer, en teknisk identitet (UUID), som inte ändras. En adressplats får ett "födelsenummer" (tekniskt id) när det nyregistreras. Detta nummer följer adressen ända tills den upphör att vara en adressplats. Detta gäller även om någon av dess egenskaper ändras, t.ex. lägesangivelsen. Även i samband med avstyckning är det samma adressplats även om kopplingen till fastighet ändras. Adressen är fortfarande densamma.

För varje belägenhetsadress ska följande redovisas:

- ◆ Beteckning (kommunens namn, geografisk kommundel, adressområde, adressplatsbeteckning)
- ◆ Fastighet eller samfällighet som är kopplad till adressen
- ◆ Belägenhetsadresstatus (föreslagen, gällande, reserverad)
- ◆ Lägesangivelse (koordinater)

Dessutom får redovisas:

- ◆ Postnummer och postort

PostNord är ansvariga för att uppgift om postnummer och postort är riktig. Lantmäteriet aviserar (skickar) adresserna till PostNord som sätter postnummer och postort. De skickar sedan tillbaka uppgifterna till Lantmäteriet som för in dessa i FR-ADR.

5.1 Geografisk kommundel

Geografiskt avgränsat område som uppstått genom indelning av en **kommun**.

Omfattar en del av en kommun. Används för att skapa unika belägenhetsadresser och för grov lokalisering inom kommunen. Namnet på en geografisk kommundel ska ha tydlig ortnamnskaraktär.

Om en kommun omfattar endast en geografisk kommundel ska denna ha samma namn som kommunen.

5.2 Adressområde (adressnamn)

För adressering skapat geografiskt område inom en **geografisk kommundel**.

Geografiskt område vars utbredning beskrivs av de adressplatser som beslutas tillhöra adressområdet.

Kan vara antingen namn på vägar, gator (gatuadressområde/metertalsadressområde) eller plats (byadressområde).

Ett adressområde nyregistreras när t ex en gata byggs eller när en befintlig väg namnsätts. Ändring av adressområde handlar i de allra flesta fall om att ändra t.ex. felstavningar.

Observera! Om ett adressnamn finns i flera geografiska kommundelar måste ett adressnamn per geografisk kommundel registreras.

5.3 Gårdsadressområde

Adressområde inom ett byadressområde där gårdsadresser tillämpas.

Namn på gård eller mindre bebyggelsegrupp inom ett byadressområde, t.ex. PerOlsgården.

5.4 Adressplats

Adresserbart objekt som utgörs av en geografisk plats.

Unik beteckning inom ett adressområde, d.v.s. den enskilda adressen inom adressområdet. Är normalt ett nummer, ibland kompletterat med en eller två bokstäver (bokstavstillägg), t.ex. 14, 14A (gatuadressplats, byadressplats eller gårdsadressplats). När det är metertalsadressplats anger numren avstånd i tiotal meter längs vägen och längs eventuell avtagsväg, t.ex. 17-0, 234-35.

5.5 Adresstatus

Aktuell status för belägenhetsadressen. Kan vara:

Föreslagen - används t.ex. om adressplatsen registrerats i avvaktan på att kommunens beslutande organ ska fatta beslut om att adressen ska börja gälla. En föreslagen adress *används inte* av PostNord och Skatteverket.

Reserverad - används t.ex. när det är en "lucka" i nummerserien för att en tomt/fastighet är obebyggd. Då kan denna plats reserveras. En reserverad adress *används inte* av PostNord.

Gällande - används när kommunen har beslutat om att denna adress ska gälla och börja användas av fastighetsägare och boende.

Observera! Det är de adressplatser som har status "gällande" och som aviseras till PostNord för postnummersättning.

En gällande adress aviseras till Skatteverket, men används av Skatteverket först när den är postnummersatt av PostNord.

5.6 Populärnamn

Enligt standarden är populärnamn "*ett namn som är känt och allmänt används för att lokalisera den plats som avses med adressplatsen*". Till en adressplats kan höra högst ett populärnamn. Populärnamnet ses enbart som ett attribut/egenskap till adressplatsen.

Ett populärnamn identifierar en adressplats utan att ange dess läge så som en belägenhetsadress gör. En benämning som inte är en adress men som används som ett komplement till belägenhetsadressen för att *identifiera en eller en samling av adressplatser*.

Flera adressplatser kan ha samma populärnamn.

Även populärnamn ska följa god ortnamnsred. Som populärnamn bör i första hand befintliga ortnamn användas, men även mer folkliga benämningar som är knutna till adressplatsen kan accepteras. *Rena byggnadsbenämningar, som t.ex. Villa Villekulla, Råsundastadion eller Stadshotellet bör dock i första hand registreras som byggnadsnamn, men kan också registreras som populärnamn om behov finns för att lokalisera platsen.* Företagsnamn som populärnamn kan accepteras om de fått ortnamnskaraktär och visat sig överleva förändringar i verksamhet och ägande.

Populärnamnet saknar betydelse för postbefordran, men kan redovisas som en extra upplysning om avsändaren känner till det och väljer att använda det. Avsändaren av en postförsändelse avgör därmed själv om han vill komplettera en postal adress med populärnamnet eller inte.

Platser och byggnader omtalas ofta med välkända namn som inte förekommer i registret över områden och platser. Populärnamn är ett namn som är känt och allmänt används för att lokalisera adressplatsen.

Populärnamnet kan aldrig ersätta belägenhetsadressen, däremot ibland komplettera den. Populärnamn får t.ex. inte ange verksamhetsnamn eller firmanamn.

Populärnamn är i första hand ett sätt att komplettera adresser i tätort, bör inte användas för by- och gårdsadresser på landsbygden.

Populärnamn är en egenskap för objektet adressplats. Populärnamn är **knutet till adressen** och aviseras till Skatteverket.

Exempel på populärnamn är:

Adress	Populärnamn
Mariebergsvägen 7	Villa Marieberg
Kyrkogatan 4	Sjömanskyrkan
Vädersjövägen 10	Söderänden

5.7 Adresser som avviker från standarden för belägenhetsadress

I och med migreringen (flytten) till det nya grunddatalagret 2011 och anpassning till svensk standard för belägenhetsadress, finns det adresser som har fått markeringen "Avviker från standard". Det gäller t.ex. adressplatser som saknar adressnummer eller har fem tecken i adressplats.

Observera! Det finns f.n. inga krav från Lantmäteriets sida att denna typ av "brist" ska åtgärdas inom en viss tid. Här är det kommunens egen ambition som avgör när eventuell revidering ska göras.

Tänk på att det inte går att registrera nya adresser utan adressnummer eller med fem tecken i adressplats.

5.8 Adressatt anläggning

En adressatt anläggning är en upplysning om ett större geografiskt objekt, som har adressats men som i motsats till byggnad, ännu inte lagras som självständiga objekt. Används när adressplatsen avser annan företeelse än adress till byggnad eller obebyggd fastighet.

Följande typer finns för adressatt anläggning:

- ◆ Avloppspumpstation
- ◆ Brygga
- ◆ Idrottsanläggning, idrottsplats
- ◆ Småbåtshamn (även Gästhamn)
- ◆ Tele- och radiomast
- ◆ Transformator, transformatorstation, nätstation
- ◆ Vattentäkt
- ◆ Återvinningsstation

5.9 Adressplatsanmärkning

Är en upplysning till en plats som inte adressatts, men som hittas via den adressplats som får anmärkningen (t.ex. Strandvägen 3 får anmärkningstyp "Kajplats" med anmärkningstext "Nr 14").

Följande typer finns för adressplatsanmärkning:

- ◆ Angöringsplats för taxi
- ◆ Busshållplats
- ◆ Järnvägsstation/hållplats
- ◆ Kajplats
- ◆ Spårvagnshållplats
- ◆ Stoppställe för postutdelning
- ◆ Tunnelbanestationsnedgång
- ◆ Övrig anmärkning

5.10 Adresskoordinater

Genom adressens unika lägesangivelse/koordinater får adressen ett känt geografiskt läge. Adressplatsen kan ha olika typer av lägesangivelse/punkter, *ingång, infart, tomtplats eller övrigt läge*.

Om inte unika koordinater anges för adressen får den samma koordinater som byggnaden när adressen kopplas till en byggnad.

Genom adressplatskoordinater eller adressernas koppling till byggnader får adresser också ett känt läge och kan därmed redovisas på karta och tillsammans med annan information användas i geografiska informationssystem (GIS). Exempel på kartredovisning av adresser är LINA:s kartstöd.

Koordinater för adressplatsen anges i något av de koordinatsystem som kommunen valt att använda. Även koordinatläget anges (*ingång, infart, tomtplats eller övrigt läge*).

5.10.1 Punktläge "Byggnad"

Med punktläge Byggnad menas centralpunkten för byggnadsgeometrier, som koordinater inom en byggnadsgeometri. Vanligtvis används detta läge när inte Ingång och Infart är lämpligt.

Om ingen registrering av adresskoordinater sker i LINA, får adressplatsen automatiskt byggnadens koordinater och, om inte punktläge angetts, punktläge *Byggnad* när adressplatsen kopplas till en byggnad.

5.10.2 Punktläge "Ingång"

Med punktläge Ingång menas att koordinaterna för adressplatsen alltid ska ligga i eller omedelbart intill den dörr, port, yttertrappa eller dylikt på byggnaden som adressen avser. När det gäller att bedöma vilket noggrannhetskrav punktuppgiften ska fylla kan preciseringen till beskrivningen av adressplats i standarden för belägenhetsadresser tillämpas. Där sägs att adressplatsen är en "... plats med cirka två meters diameter ...". Med det som bakgrund bör det gå att kräva att det som står på det angivna läget befinner sig inom någon meter från den avsedda entrén. Läget kan antingen anges innanför byggnadens begränsningslinjer, eller utanför.

Det är viktigt att punktläge Ingång registreras när en byggnad har flera adressplatser som avser olika dörrar, portar osv. För hyreshus/flerfamiljshus är målsättningen att punkttypen *alltid* ska avse en ingång.

5.10.3 Punktläge "Infart"

Med punktläge Infart menas att de angivna koordinaterna för adressplatsen avser ett läge i nära anslutning till en faktisk eller, för det fall fastigheten är obebyggd, en tänkt infart för besök och leveranser till fastigheten. Punktläge Infart ska alltid ligga inom fastigheten.

Punktläge Infart ska i första hand utnyttjas för obebyggda fastigheter, men kan också användas om det bara finns en byggnad på fastigheten (t.ex. småhusbebyggelse) eller om alla byggnader utom en har anmärkning "byggnad undantagen från adressättning". Den sistnämnda modellen kan användas för industrier och institutioner med en enda infart och i övrigt internt adresseringssystem som är väl skyltat. Punktläge Infart ska *inte* användas om det är svårt att avgöra vart adressen hör, t.ex. om samma faktiska infart används av flera fastigheter.

5.10.4 Punktläge "Tomtplats"

Koordinaterna för adressplatsen avser ett läge centralt i en planerad eller obebyggd tomtplats.

5.10.5 Punktläge "Övrigt läge"

Anges för adressatt anläggning.

5.11 Koppling till byggnad och fastighet

Adressen kan *bara vara kopplad till en byggnad*, men byggnaden kan vara kopplad till flera adresser.

Adressen har alltid en direkt koppling till fastighet. Får endast peka ut en fastighet. Vid 3D fastigheter är adressen kopplad till markfastigheten.

5.12 Verksamhetsåtgärd, objektversion, giltighetsdatum

Förändringar i adressobjektet dokumenteras genom att varje version av objektet får ett versionsnummer. Versionen märks med det datum den gäller från och det datum den upphör att gälla.

För varje förändring sätts en verksamhetsåtgärd ur en värdelista, den beskriver varför ändringen gjorts. Relationen mellan verksamhetsåtgärd och objektstatus följer ett regelverk.

6 Adressättning

6.1 Allmänt

Kommunfullmäktige ska avgöra vilken nämnd eller styrelse som ska vara ansvarig för adressättningsfrågor. Detta ska finnas infört i reglementet för nämnden. Fullmäktige ska också besluta om delegering av besluten i adressfrågor och om vad som får vidaredelegeras. Det är fullt möjligt att lägga ansvaret och besluten på olika nämnder – men det är inte lämpligt! För beredning av ärenden tillsätter många kommuner särskilda grupper av sakkunniga som får lämna förslag till den ansvariga nämnden.

Alla beslut som fattas ska alltså kunna grundas på en delegeringskedja som är korrekt enligt kommunallagens regler.

Det finns ingen uttrycklig skyldighet för en kommunal nämnd (eller den som har delegerad beslutanderätt) att underrätta om adressbeslutet. De flesta kommunala beslut som inte omfattas av speciallagstiftning berör en obestämd krets av kommunmedborgare. Däremot ska nämnderna enligt Kommunallagen 6 kap 8§ verka för att "samråd sker med dem som utnyttjar deras tjänster". Beslut om adress berör alltid ett större kollektiv men har en särskild betydelse för dem vars folkbokföring eller stadigvarande postadress direkt berörs av beslutet. Hur beslut kan meddelas till berörda är inte reglerat. I praktiken bör kommunen se till att ett beslut om ny eller ändrad adress meddelas till åtminstone någon representant för berörda. Lantmäteriet har inte något ansvar för att underrätta berörda.

Av tradition har kommuner betraktat viss adressättning som s.k. ren verkställighet. En förutsättning är alltid att det finns beslutade adressättningsprinciper, t.ex. vid gatuadresser udda nummer till vänster, jämna till höger, vid byadresser måste byadressnamnet vara beslutat och området finnas definierat på karta och nummersättningen vara odiskutabel.

Modellen med metertalsadresser bör kunna anses vara grund för att nummersättningen betraktas som ren verkställighet. Namnsättning av gator, byadress- eller gårdsadressområden kan aldrig anses vara ren verkställighet.

När beslut i enskilda adressärenden fattas gäller vanliga förvaltningsrättsliga regler. Samråd ska ske med berörda personer (fastighetsägare, boende o.s.v.). När det gäller gatunamn brukar inte beslutstagandet ske i samråd om själva namnet. Däremot bör kommunen samråda om de avser att ändra tidigare beslutade gatunamn eller numreringar.

Samråd med enskilda ska aldrig avse stavingen av ortnamn. Om ortnamnen är fastställda, d.v.s. är traktnamn eller finns på allmänna kartor, ska den stavingen följas enligt reglerna i Kulturminneslagens 4§. Om ortnamnen inte är fastställda ska råden i Ortnamnsrådets skrift – God ortnamnsred – Ortnamnsrådets handledning i ortnamnsvård” följas. Vid behov sker samråd med ortnamnsvårdande myndigheter.

Vid adressättning finns ett antal regler och begrepp att lära känna och ta hänsyn till.

En genomgång av viktiga faktorer vid adressättning samt råd och rekommendationer för adressättningen återfinns i bilaga 1 - Råd, regler och rekommendationer vid adressättning. Där beskrivs bl.a. begreppen *Svensk Standard, basadressregister, belägenhetsadresser, ortnamn, postala adresser* samt *regler för adressättning*.

Detaljerade råd och rekommendationer samt adressättningsexempel finns i SIS:s standard för belägenhetsadresser SS 63 70 03:2015 samt i den tillhörande tekniska rapport ”Handbok – Belägenhetsadresser” SIS-TR 33:2010.

6.2 Viktiga definitioner

6.2.1 Belägenhetsadress

Ajourhållning av adresser syftar till att bygga upp ett register över *belägenhetsadresser*. Belägenhetsadress definieras enligt Svensk Standard bl.a. som *ett sätt att ange en plats utan att använda koordinater*. Den ska vidare entydigt peka ut bara en plats. Den måste innehålla ett namn – adressområde - som kan knytas till platsen. Adressområdet måste kompletteras med en unik beteckning, adressplats, eftersom många platser t.ex. längs en gata har samma adressnamn.

6.2.2 Postala adresser, postadresser och utdelningsadresser

En *postal adress* består av adressat och postadress. *Postadressen* består av utdelningsadress, postnummer och postort. Belägenhetsadresserna utgör grund

för *utdelningsadresser*. Normalt används adressnamn, t.ex. Byvägen och adressplats, t.ex. 3 som utdelningsadress. Utdelningsadressen blir då Byvägen 3.

6.2.3 Ortnamn och adressnamn

Ortnamn är den sammanfattande termen för alla geografiska namn. Ortnamn omfattar härmed by- och gårdsnamn, kvartersnamn, sjönamn, vägnamn, åkernamn, ånamn, ängsnamn, önamn o.s.v.

I handboken används i huvudsak begreppet *Adressområde* som kan betecknas som en undergrupp av ortnamn.

Ortnamn skapas dels genom formella beslut, men även genom användning under lång tid för att de ska bedömas vara väl förankrade. God ortnamnsed beskrivs i en handledning "God ortnamnsed" - Ortnamnsrådets handledning i ortnamnsvård" utgiven av Ortnamnsrådet genom Lantmäteriet 2001, reviderad 2016. Skriften kan beställas från Lantmäteriet, telefon 0771-63 63 63.

6.3 Vad ska adressättas?

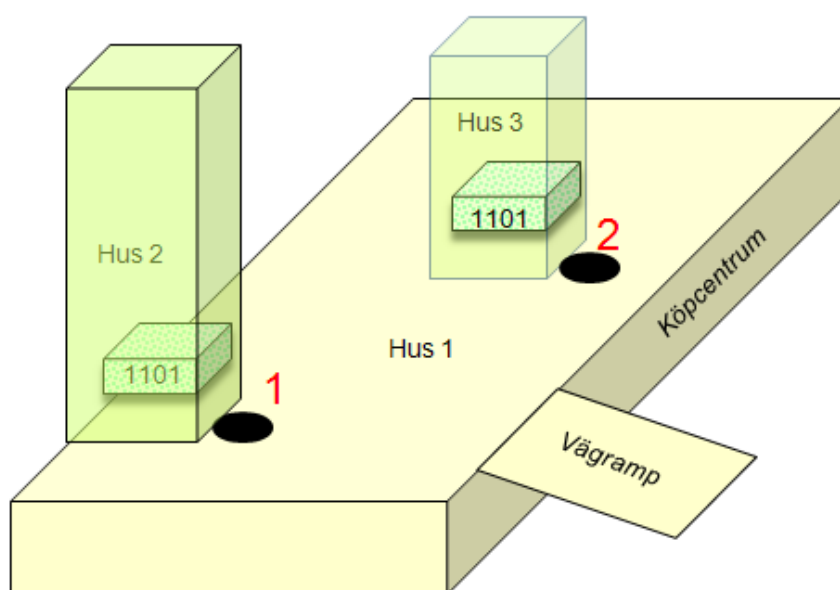
Belägenhetsadress sätts på en plats för att det finns något som behöver pekas ut på platsen, t.ex. entrén/ingången till ett hus. För att en adress ska vara en belägenhetsadress enligt standarden krävs också att den beslutats av den som är ansvarig för detta, d.v.s. kommunen.

De platser som normalt behöver belägenhetsadresser är:

- ◆ Huvudentréer/ingångar till byggnader med bostäder där människor bor stadigvarande eller under längre perioder, t.ex. småhus, fritidshus.
- ◆ Om det finns flera ingångar som leder direkt eller via trapphus till bostäder i sådana byggnader, ska varje sådan ingång ha en unik adress.
- ◆ Huvudentréer/ingångar till byggnader med verksamheter som kontor, verkstäder, butiker m.m. där anställda och andra normalt verkar och vistas under arbetstid.
- ◆ Huvudentréer/ingångar till samlingslokaler, kyrkor, utbildningslokaler, idrottsanläggningar och liknande där många människor vistas samtidigt.
- ◆ Industriella anläggningar av permanent karaktär som behöver regelbundna leveranser eller tillsyn.
- ◆ Obebyggda tomter (där bebyggelse kan förväntas).
- ◆ Byggnader där människor är eller kan förväntas bli folkbokförda ska alltid ha belägenhetsadresser.

6.4 Adressättning av byggnad på byggnad

Byggnad på byggnad blir en allt vanligare företeelse, speciellt i storstadsområden där ledig mark för nybyggnation är begränsad. Byggnader för boende och annan verksamhet kan byggas på varandra. För att kunna registrera unika egenskaper (t.ex. byggnadsändamål) på de enskilda byggnaderna är det tillåtet att registrera dessa som unika objekt med egen geometri. Adressättning av byggnaderna beror på vilken ingång t.ex. utryckningsfordon har tillgång till. Finns en ramp upp till de övre byggnaderna kan adresspunkten (1 och 2) sättas till den enskilda byggnadens entré (se hus 2 och 3 nedan).

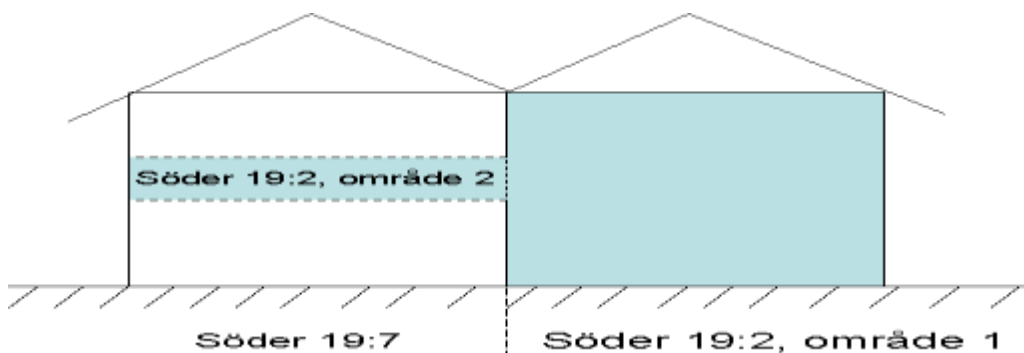
Finns inte någon ramp sätts adressplatsen/adressplatserna till den entré på markplan varifrån det enskilda huset kan nås.

7 Ajourhålla BAL-informationen på 3D- och ägarlägenhetsfastigheter

I normalfallet har en byggnad, en adress eller en lägenhet koppling till endast en fastighet och kan därför tittas på och ajourhållas genom att du anger den aktuella fastighetsbeteckningen.

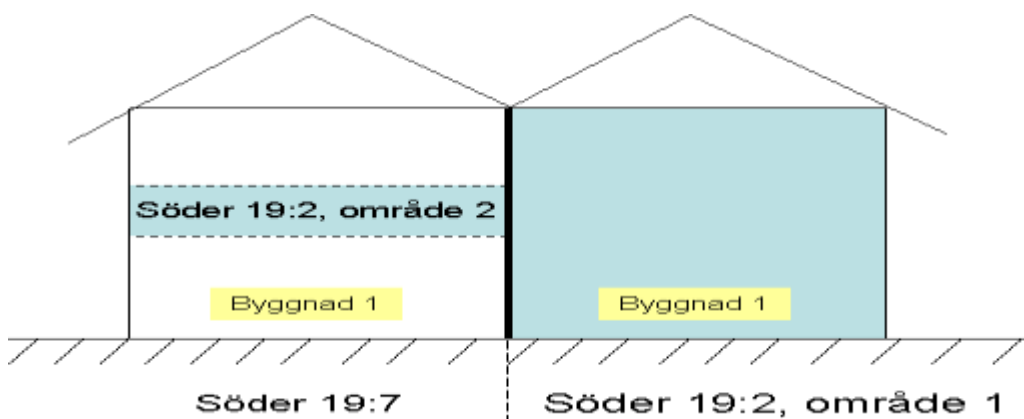
I fastighetsbildningen är det sedan ett antal år möjligt att bilda fastigheter som urholkar andra fastigheter, alltså tredimensionell (3D) fastighetsbildning. I realiteten är det då byggnader eller andra anläggningar som är belägna på en fastighet som urholkas av en eller flera andra fastigheter.

Se bild nedan där fastigheten Söder 19:7 urholkas av fastighetsområde 2 på fastigheten Söder 19:2. Denna urholkning kallas även ett 3D-utrymme.

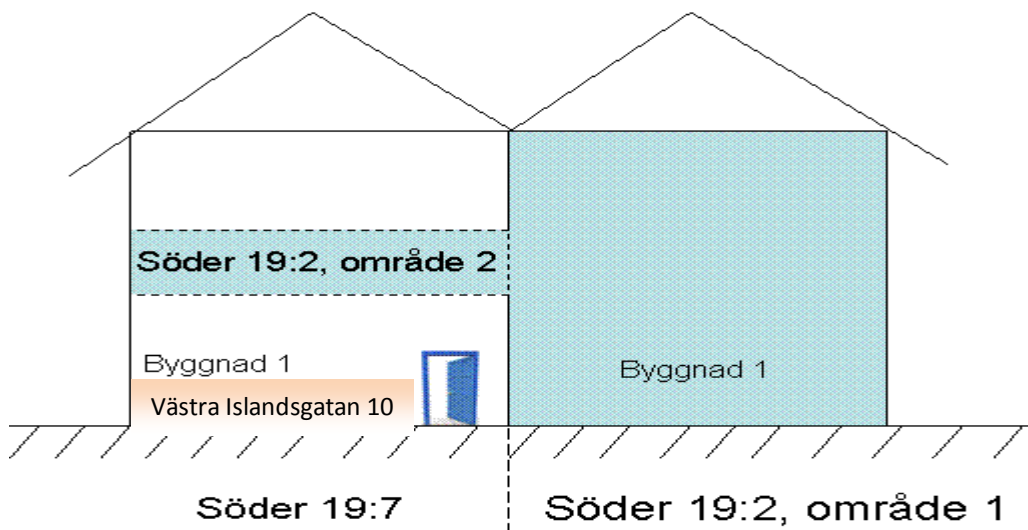
Grundregeln för en byggnad i fastighetsregistret är att den inte ska delas av en så kallad traditionell fastighetsgräns. Om en sådan traditionell fastighetsgräns delar en fysisk byggnad ska du i LINA registrera två byggnader.

Däremot ska en byggnad *inte* skapas för ett 3D-utrymme som urholkar en annan fastighet. Ingen egen byggnad skapas för område 2. Därför naturligt att koppla utrymmet till byggnad 1 på Söder 19:7. I exemplet för Söder blir det därför som nedan:

Adressplatser på 3D fastigheter i LINA

På samma sätt som för byggnad ska en **adressplats registreras på den fastighet den fysiskt ligger på** det vill säga **den fastighet vars mark adressplatspunkten befinner sig på**. Adressplatsen kan sedan kopplas till den byggnad där ingången finns. *Du ska med andra ord inte koppla en adress till ett 3D-utrymme i en byggnad.*

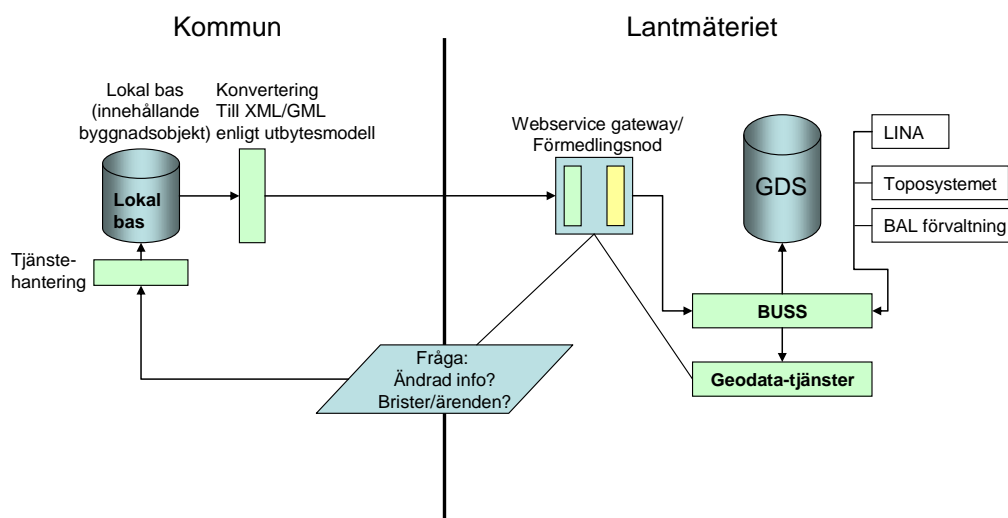
8 Ajourhållning via tjänstegränssnitt

Kommunen erbjuder ytterligare ett sätt att utbyta information med Lantmäteriet.

Förutom via LINA och via filleveranser av geometrier (ABT-leverans) kan kommunen leverera all information om objekten direkt från sina lokala system.

Detta sker med hjälp av ett s.k. öppet tjänstegränssnitt. Det innebär kortfattat att information utbyts direkt mellan externa system och Lantmäteriet med hjälp av gemensamma informationsmodeller för utbyte. Då undviks låsningar p.g.a. att systemen har byggts av olika systemleverantörer, var och en med sin egen tekniska lösning.

Lösningen togs i drift i mars 2011. En grov skiss illustrerar hur flödet av information går till:

Bilden illustrerar hur *dator-till-dator-kommunikation* blir möjlig med hjälp av tjänster och ett gemensamt överföringsformat (XML/GML). Informationen finns också noggrant beskriven i en s.k. informationsmodell för utbyte. Den lokala basen och Lantmäteriets bas utbyter information om t.ex. byggnader och adresser för att baserna hela tiden ska vara synkroniserade. Kommunen ajourhåller byggnader och adresser i sitt eget system, uppdaterar och ändringarna överförs till Lantmäteriet. Om Lantmäteriet förändrar kommunens byggnader, t.ex. efter bearbetning av flygfoton i sitt eget Toposystem, kan kommunen hämta förändringar via uppdateringstjänster.

Mer information finns att läsa här: [Lantmäteriets hemsida - Ajourhållning BAL](#), se "Tjänstebaserad uppdatering".

9 Förkortningar och begrepp

Begrepp/förkortning	Förklaring
Brevlåda	Fastighetsbildningsärenden som berör byggnadens eller adressens fastighetskoppling.
Byggnad	En varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerad på en viss plats i vatten samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den. <i>Plan- och bygglag (2010:900)</i>
FR-ADR	Fastighetsregistrets Adressdel
FR-BYGG	Fastighetsregistrets Byggnadsdel
GGD	Grundläggande Geografiska Data
GDS	GrundDataSystemet
LINA	Lantmäteriets INsamlingsApplikation
NVDB	Nationell Vägdatabas (Trafikverket)
MSB	Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap
RAÄ	Riksantikvarieämbetet
SCB	Statistiska Centralbyrån
Taxeringsenhet och värderingsenhet	<p>Taxeringsenhet används av Skatteverket för att:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ inom samma fastighet skilja på olika användning (byggnadstyper och markanvändning) ◆ inom samma fastighet skilja på ägare till olika delar ◆ föra samman flera fastigheter och/eller fastighetsdelar med samma användning och samma ägare som ska taxeras ihop. <p>Alla taxeringsenheter utom de skattefria åsätts taxeringsvärde.</p> <p>Inom taxeringsenheten bildas värderingsenheter för mark och byggnader som ska värderas för sig. För hyreshus finns särskilda värderingsenheter för bostäder och lokaler. För industribyggnader som värderas enligt avkastningsmetoden finns särskilda värderingsenheter för produktionslokal, kontor och lager. Taxeringsvärdet är summan av värderingsenheternas värden.</p>

<p>Taxeringskoppling</p>	<p>Taxeringsuppgifter kopplas till byggnaderna i FR-BYGG. Byggnad kan kopplas till taxeringsenhet (ofullständig koppling) eller till värderingsenhet (fullständig koppling).</p> <p>Alla taxerade byggnader ska tillföras taxeringskoppling.</p>
<p>Taxeringsuppgifter</p>	<p>Taxeringsuppgifter är resultatet av fastighetstaxeringen. Uppgifterna omfattar klassificering av mark och byggnader t.ex. värdefaktorer samt värden för marken och byggnaderna. Dessutom ingår vissa grundläggande fastighets-, och ägaruppgifter. Skatteverket svarar för uppgifterna.</p> <p>Lantmäteriet svarar för informationsförmedlingen av taxeringsuppgifter utom i skatteärenden och får för denna verksamhet en kopia av Skatteverkets fastighetstaxeringsregister varje år.</p> <p>Fastigheterna indelas i taxeringsenheter efter användning och ägarförhållanden. Följande kategorier förekommer:</p> <ul style="list-style-type: none"> Lantbruksenheter Småhusenheter Hyreshusenheter Industrienheter Täktenheter Elproduktionsenheter Specialenheter, skattefria Okända taxeringsenheter <p>Inom de olika kategorierna sker uppdelning på typkod. En taxeringsenhet kan bestå av en eller flera fastigheter, del av fastighet eller delar av fastigheter som taxeras var för sig.</p> <p>Taxeringsuppgifter fastställs vid allmän eller särskild fastighetstaxering. Allmän fastighetstaxering sker vart tredje år enligt ett rullande schema för varje kategori. Särskild fastighetstaxering sker varje år för fastigheter som tillkommit eller ändrats. Läs mer på www.skatteverket.se</p>
<p>Temporär adress</p>	<p>Ärende som har skapats av Skatteverket när någon/några personer vill folkbokföra sig på en</p>

	reserverad adress eller en adress som saknas i adressregistret. Ärendet kallas "Folkbokföringsärende".
U	Uppgång
UV	Uppgång Vänster
UH	Uppgång Höger
Ägarlägenhet	En tredimensionell fastighet - d.v.s. en fastighet som i sin helhet är avgränsad både horisontellt och vertikalt - som inte är avsedd att rymma annat än <i>en enda bostads-lägenhet</i> .

10 Råd, regler och rekommendationer vid adressättning

Syftet med detta kapitel är att utförligt beskriva Svensk Standard för Belägenhetsadresser samt ge råd, regler m.m. för att sätta adresser som är användbara. Benämningar och begrepp är hämtade ur standarden.

10.1 Vad är en belägenhetsadress?

Svensk Standard

I fastighetsregistret används ordet belägenhetsadress med den betydelse ordet givits i den fastställda Svenska Standarden SS 63 70 03:2015 Belägenhetsadresser. (Standardens fullständiga namn är Geografisk information – Belägenhetsadresser – Begrepp och principer)

Standarden kan du beställa genom att kontakta:

<http://www.sis.se/tema/e-nav/geodatastandarder-kostnadsfritt/>

SIS Förlag AB

Telefon: 08 - 555 523 10

Telefax: 08 - 555 523 11

e-post: sis.sales@sis.se

www.sis.se

Handbok belägenhetsadress kan beställas genom att kontakta:

<http://www.sis.se/tema/e-nav/geodatastandarder-kostnadsfritt/>

SIS Förlag AB

Telefon: 08 - 555 523 10

Telefax: 08 - 555 523 11

e-post: sis.sales@sis.se

www.sis.se

I standarden sägs att belägenhetsadresser är ett sätt att ange en plats utan att använda koordinater. Andra sådana indirekta referenssystem är t.ex. statistikområden, valdistrikt och fastighetsbeteckningar. Belägenhetsadresser är, till skillnad mot många andra referenssystem, kända för dem som bor och verkar på platsen.

En belägenhetsadress anger alltid *var* en plats finns och är utformad på ett sådant sätt att det går att skilja den från andra typer av adresser. Den måste innehålla ett

adressområde, som kan knytas till den plats belägenhetsadressen avser. Adressområdena kan vara antingen namn på vägar, gator och dylikt eller platsnamn, d.v.s. namn på bebyggelsegrupper, gårdar, tomtplatser, anläggningar eller enstaka hus. *En belägenhetsadress anger var en geografisk plats är belägen.* Eftersom vanligen många platser längs en gata eller i en bebyggelsegrupp beskrivs av samma ortnamn, måste varje plats som ska ges en belägenhetsadress, *adressplatsen*, anges med en unik adressplatsbeteckning.

Standarden för belägenhetsadresser har få bindande regler för val av adressnamn och för adressplatsbeteckningar. I standardens handbok ges allmänna råd och rekommendationer för hur adresser bör utformas. Huvudsyftet med råden är att adresserna ska få en lämplig uppbyggnad och utformning. Sådant som betonas är att de ska vara anpassade till svensk adresstradition och att de ska hjälpa besökare att hitta rätt. Det är också önskvärt att adresserna är enkla att skylta.

Inom gatuadressområden förutsätts adressplatsbeteckningarna vara systematiskt utformade och satta utifrån "hitta rätt-aspekten" samt bygga på numrering.

10.2 Vad är ortnamn i adresser?

Vad som menas med ortnamn och hur sådana ska hanteras beskrivs utförligt i skriften "**God ortnamnsd**" - **Ortnamn**srådets **handledning i ortnamnsvård**", som gavs ut av Ortnamnssrådet vid Lantmäteriet i slutet av 2001 och reviderades i ny version 2016. Skriften kan beställas från Lantmäteriet, 801 82 Gävle, telefon 0771-63 63 63.

Ortnamn kan tillkomma genom formella beslut men det stora flertalet av våra befintliga ortnamn har skapats spontant av de människor som bott och verkat i landet. Formell namnverksamhet där namn nybildas avser vanligen stadsdelar, kvarter och gator. Sådana namn sprids av namnsättaren och används i officiella sammanhang omedelbart sedan de fastställts. Ortnamn nybildas även i nutiden spontant, men för att sådana namn ska kunna användas i belägenhetsadresser bör krävas att de använts under lång tid, är förankrade i det lokala namn- och språkskicket samt är spridda i en vid namnbrukarkrets. Det får inte heller finnas andra äldre namn som alltiämt används för samma plats.

Enligt kulturminneslagen ska vid statlig och kommunal verksamhet god ortnamnsd iakttas. Det innebär bl.a. att traktnamn i fastighetsregistret och namn som godkänts för offentlig kartproduktion också i andra sammanhang ska användas i sin godkända form.

Användning av by- och gårdsnamn i belägenhetsadresser är ett (av flera) sätt att bevara vårt språkliga kulturarv. Det innebär våld mot kulturarvet om nykonstruerade namn utan anknytning till ortens namn- och språkskick förs in i belägenhetsadresserna. Märkas bör att ortnamnen visserligen ska anknyta till det

lokala namnskicket och det lokala ordförandet men ändå ska skrivas i riks-
språklig form och enligt de stavningsregler som tillämpas i senaste upplagan av
Svenska akademins ordlista. (S.k. gammalstavning med t.ex. *f*, *hv* eller *w* för v-
ljudet, *qu* för kv och stumma *h* efter vokaler avskaffades redan 1906.) Finns ort-
namnet som traktnamn eller på Lantmäteriets allmänna kartor, Terrängkartan
eller Fastighetskartan, är det alltid den formen som ska användas.

10.3 Belägenhetsadressens uppbyggnad

En belägenhetsadress ska entydigt och unikt peka ut en adressplats. Detta upp-
nås genom att adressen byggs upp i nivåer bestående av olika
adresskomponenter. En fullständig belägenhetsadress ska innehålla minst fyra
nivåer, se tabell 1.

Vid all namnsättning ska god ortnamnsed iakttas.

Tabell 1 - Exempel

Svensk Standard	Nivå	Max antal tecken	Exempel 1	Exempel 2	Exempel 3
Kommun	1	16	<i>Gäule</i>	<i>Gäule</i>	<i>Växjö</i>
Geografisk kommundel ¹	2	35	<i>Hille</i>	<i>Gäule</i>	<i>Furuby</i>
Adressområde (gatuadress-, byadress-, eller metertalsadress- område)	3	35	<i>Havsvägen</i>	<i>Mariebergs- vägen</i>	<i>Nöbbele</i>
Gårdsadressområde	4	35	-	-	<i>Askummetorp</i>
Adressplats inkl. bokstavstillägg och lägestillägg	5	11	9A	6	1
Populärnamn	-	30	-	<i>Villa Marieberg</i>	-

¹ Geografisk kommundel har betydelse vid adressättning och registrering och kan användas för geografisk sortering, t.ex. när en adressförteckning ska upprättas för en del av kommunen. Den ska inte anges i utdelningsadressen på brevfräsändelser.

Observera! Tänk på att inte skapa för långa adressnamn då det kan bli problem i användarnas olika system.

◆ **Kommun - Nivå 1**

Är obligatorisk uppgift. Inom Sverige har varje kommun ett fastställt och unikt namn. En adress måste vara unik inom kommunen.

◆ **Geografisk kommundel ¹ - Nivå 2**

Eftersom likalydande ortnamn (vägnamn eller bynamn) kan förekomma på flera håll inom samma kommun, finns behov att ange vilket av dessa som avses. Kommunen kan därför besluta att dela in kommunen i geografiska kommundelar. Namnet ska vara unikt inom kommunen.

Geografiska kommundelar används i adressdelen i normalfallet för att beskriva läget. När likalydande adressområdesnamn används på flera håll inom samma kommun används den geografiska kommundelen för att specificera vilket adressområde som avses. T.ex. Havsvägen (Hille), Havsvägen (Furuvik). Tillägget (Hille, Furuvik) behöver inte ingå i postadressen därför att postnumret där får motsvarande roll. Postnummer fungerar emellertid inte som en beskrivning av läget, t.ex. för att undvika misstag vid en taxibeställning.

Den geografiska kommundelen är nivå 2 i adressen. Kommundelarna namnsätts för att det ska framgå vilken del av kommunen som avses. Ofta kan befintliga ortnamn för tätorter, bygder eller församlingar användas. *Enligt standarden ses hela kommunen som en geografisk kommundel om ingen indelning i geografiska kommundelar gjorts.*

◆ **Adressområde - Nivå 3**

Är obligatorisk och omfattar det som i standarden kallas *adressområden*. Det finns tre typer av adressområden. I det ena fallet har en väg, gata, torg eller dylikt åsatts ett namn och bildar då ett *gatuadressområde*. I det andra fallet kan ett område som består av en eller flera platser, t.ex. en bebyggelsegrupp, en by eller liknande beskrivas med ett särskilt ortnamn. Platserna som beskrivs av ortnamnet bildar tillsammans ett *byadressområde*. Det tredje typen är metertalsadressområde, som i princip kan ersättas av gatuadressområden. Vid upprättande av nya belägenhetsadresser bör inte nya metertalsadressområden skapas. Metertalsadressområden ska motsvara en väg och förekommer i första hand utanför tätorter.

Adressområden kan i vissa sammanhang också kallas adressnamn.

Inom den geografiska kommundelen måste varje adressområde vara unikt och det får bara peka på en väg eller ett område. Ett byadressområde kan bara höra till en geografisk kommundel, vilket betyder att kommundelsindelningen alltid ska rätta sig efter gränserna mellan olika byadressområden. Förbudet mot att ett adressområde inte får tillhöra olika geografiska kommundelar gäller inte i det fallet att samma väg sträcker sig genom flera geografiska kommundelar.

◆ Gårdsadressområde - Nivå 4

Gårdsadressområden kan bara finnas inom byadressområden. När det inom byadressområdet finns mindre bebyggelsegrupper, gårdar eller hus som har egna namn, kan dessa registreras som gårdsadressområden. Inom ett byadressområde behöver inte indelningen i gårdsadressområden göras fullständig. Namn på gårdsadressområden måste inom byadressområdet vara unika och får bara peka på ett område.

Namnen på by- och gårdsadressområden ska var för sig vara kända, kompletta och meningsfulla ortnamn. De ska kunna användas och förstås var för sig.

Gårdsadressområden kan i vissa sammanhang också kallas gårdsnamn.

◆ Adressplats - Nivå 5

Adressplats är en obligatorisk uppgift. *En adressplatsbeteckning kan bara avse en enda plats. Beteckningen måste vara unik inom adressområdet. En adressplats betecknas med nummer och eventuellt behövt bokstavstillägg, t.ex. 1A eller med avståndsangivelse (metertal) samt i vissa fall med särskilda tillägg, t.ex. UH (uppgång höger). Vilka beteckningar som är tillåtna beror av adressnamnets typ.*

◆ Populärnamn

Enligt standarden är populärnamn "ett namn som är känt och allmänt används för att lokalisera den plats som avses med adressplatsen". Till en adressplats kan höra högst ett populärnamn. Populärnamnet är inte någon särskild nivå utan enbart ett attribut/egenskap till adressplatsen.

Flera adressplatser kan ha samma populärnamn.

Även populärnamn ska följa god ortnamnsred. Som populärnamn bör i första hand befintliga ortnamn användas men även mer folkliga benämningar som är knutna till adressplatsen kan accepteras. Läs mer i kapitel 5.6.

10.4 Regler för registrering

Lantmäteriets tolkning av adresstandarden innebär att ett antal regler tillämpas i LINA och i uppdateringstjänsterna som medför att vissa teoretiskt möjliga adresser inte får registreras, eftersom oklarhet kan uppstå vid användningen.

10.4.1 Innan du börjar registrera

Tänk på att:

- ◆ En adress ska vara unik inom kommunen.
- ◆ Inom samma geografiska kommunedel får det inte finnas adressnamn och adressplatser som vid utskrift inte kan skiljas från andra namn även om de tillhör olika nivåer. Det får således inte samtidigt registreras t.ex. både gatuadressområdet Högsta backen och byadressområdet Högsta med gårdsadressområdet Backen.
- ◆ En adress är fullständigt entydig om den enbart pekar på en enda företeelse, t.ex. en ingång. En adress får inte peka på flera fastigheter och/eller byggnader då problem kan uppkomma vid folkbokföringen och människor kan bli folkbokförda på fel fastighet. Adresser som inte är entydiga går heller inte att hantera i geografiska informationssystem (GIS). Varje adress får endast peka ut en fastighet/byggnad.
- ◆ Adressområden av typen gatu-/vägnamn bör användas i tätorterna (utom en del av de allra minsta). Adressplatserna anges med nummer och vid behov bokstavstillägg samt eventuellt lägestillägg. Utanför tätorterna kan gatu-/vägnamn också användas. Adressplatserna kan antingen numreras på samma sätt som i tätorterna eller som metertalsadresser (t.ex. Kyrkvägen 231–23).
- ◆ Byadressområden bör endast undantagsvis användas i tätorter och då endast där det är olämpligt med gatu-/eller vägnamn. Om byadressområde används måste alltid bynamn anges medan gårdsadressområde kan utelämnas. Det är ju vanligt att endast en del av gårdarna eller byggnaderna i en by har egna gårdsnamn.
- ◆ Om adressen består av ett vägnamn och gårdsnamn samt adressplatsbeteckning, t.ex. Hällsjövägen Skogstorpet 1, är adressen av typen byadressområde. Vägnamnet ses som bynamn och gårdsnamnet som ett gårdsnamn/gårdsadressområde. Numret får inte sättas in mellan bynamn och gårdsnamn/gårdsadressområde även om numreringen egentligen skulle anknyta till vägnamnet och inte till gårdsnamnet.

10.4.2 Geografisk kommunedel

- ◆ Indelning i geografiska kommundelar är obligatoriskt. Geografisk kommunedel kommer att skapas av kommunnamnet om ingen geografisk

kommundel finns. Geografiska kommundelar används för att skapa unika adresser och för att lokalisera adresser. Geografisk kommundel används inte i den postala adressen och inte heller i folkbokföringen.

- ◆ Eftersom kommundelnamnen används som skiljenamn för att det ska gå att skilja på likalydande adressnamn, är det viktigt att indelningen i geografiska kommundelar inte görs för komplicerad. Det ska vara lätt för såväl allmänheten som kommunala och statliga myndigheter att förstå vilken geografisk kommundel en viss adress ligger i. Det är därför bra om indelningen i geografiska kommundelar ansluter till andra (om möjligt beständiga) indelningar, t.ex. äldre kommunindelning, församlingar, postorter, tätorter med omland eller administrativ-politisk kommundelindelning.

Kommundelsnamnen bör gå att hitta på vanliga kartor och ska ge rätt associationer för användaren. Om t.ex. en större tätort ingår i en församling med annat namn är det oftast tätortsnamnet som är bäst känt.

- ◆ Adressområden med likalydande namn kan nu registreras av kommunen själv, geografisk kommundel som skiljenamn, t.ex. Storgatan (Ovansjö).
- ◆ Geografisk kommundel får bestå av högst 35 tecken.

10.4.3 Adressområde

- ◆ Adressområdesnamn får inte ha ett avslutande led som innehåller siffror, eftersom detta kan blandas samman med en adressplatsbeteckning.
- ◆ Bynamn och gårdsnamn/gårdsadressområde får endast innehålla bokstäverna a-ö, accenttecken och bindestreck samt vid flerordiga namn blanktecken.
- ◆ Gatu-/vägnamn får utöver bokstäverna a-ö samt vid flerordiga namn blanktecken innehålla de vanligast förekommande tecknen accenter, tecknet ü, kolon samt bindestreck.
- ◆ *Se Svensk standard för belägenhetsadress, tabell 5, för närmare detaljer om tillåtna tecken i adressområdesnamn.*
- ◆ Adressnamn och gårdsnamn/gårdsadressområde får var för sig bestå av högst 35 tecken.

10.4.4 Adressplats

- ◆ I adressplatsbeteckningar får inga andra tecken än siffrorna 0-9 samt bindestrecket i metertalsadresser användas.
- ◆ Till gatu-, vägnamn som är nummerbaserade kan endast höra adressplatsbeteckningar som inleds med ett nummer bestående av högst *fyra*

siffror. Vid behov kan numret kompletteras med högst två bokstäver (bokstavstillägg), t.ex. 9999ÖÖ.

Exempel:

Kungsgatan 19

Drottninggatan 124C

Inga andra tecken tillåts.

- ◆ Möjlighet finns att göra tillägg till adressplatsbeteckningen med beteckningen U (uppgång) plus specialisering H, V (för höger eller vänster) eller nummer för uppgång inom en byggnad eller inom ett område med bebyggelse för *ett* ändamål, t.ex. sjukhusområde som nås via en adressatt entré, t.ex. 9999ÖÖ U99.

Exempel:

Studentgatan 62 UV

Studentgatan 8 U2

Inga andra tecken tillåts.

- ◆ Till gatu,-vägnamn som är avståndsbaserade kan endast höra adressplatsbeteckningar som inleds med ett nummer bestående av högst fyra siffror och som efterföljs av ett bindestreck följt av ett nummer om högst fyra siffror samt eventuella bokstavstillägg, t.ex. 9999-9999, 9999-9999ÖÖ.

Exempel:

Olsbyvägen 360-34

Olsbyvägen 360-34A

- ◆ Till bynamn och gårdsnamn/gårdsadressområde kan adressplatsbeteckningar utgöras av nummer med eventuella bokstavstillägg och lägestillägg.
- ◆ Adressplats får högst bestå av 35 tecken.

Tabell 2

Adresstyp	Adressplatstyp och exempel	
Gatu-/vägnamn - nummerbaserade adresser	Nummer och nummer med bokstavstillägg:	Storgatan 12 Storgatan 12A
	Nummeradress med lägestillägg:	Storgatan 16A UH Storgatan 19 U3
Gatu-/vägnamn - avståndsbaserade adresser	Metertalsadress:	Byvägen 123-52 Byvägen 129-0 Byvägen 135-23A
Bynamn - namn/nummerbaserade adresser	Nummer och nummer med bokstavstillägg:	Storbyn 2 Storbyn 3A Storbyn Sörgården 1 Storbyn Sörgården 2A

10.4.5 Populärnamn

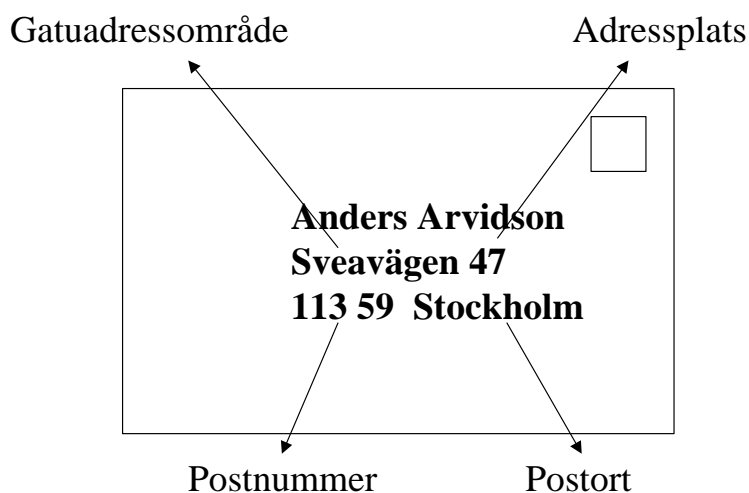
Populärnamn får bestå av högst 35 tecken.

11 Postala adresser

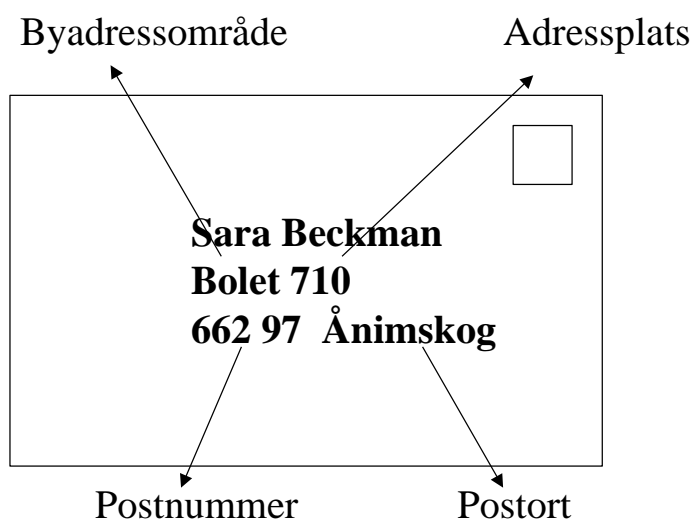
Adresserna ska kunna användas praktiskt. Delar av en belägenhetsadress ska kunna användas i en postadress. Normalt ska adressnamnet och adressplatsbeteckningen användas i det som i postal standard kallas utdelningsadress. Den som bor i huset med belägenhetsadressen Byvägen 3 i en ort ska använda Byvägen 3 som postadress tillsammans med det postnummer och postortsnamn som gäller för Byvägen.

Belägenhetsadresserna utgör grund för postadresser. För att skapa en postadress (utdelningsadress) används namnen och beteckningarna från nivåerna 3-5 (adressområde, gårdsadressområde, adressplats; se tabell 1) tillsammans med postnummer och postort. För att postsorteringen ska kunna göras riktigt är det nödvändigt att de olika nivåerna i adressen anges i rätt ordning och att det är lätt att se vilken del som är adressnamn och vilken som är adressplatsbeteckningen. Önskvärt är också att namnen och adressplatsbeteckningen tillsammans inte blir otympliga eller missvisande.

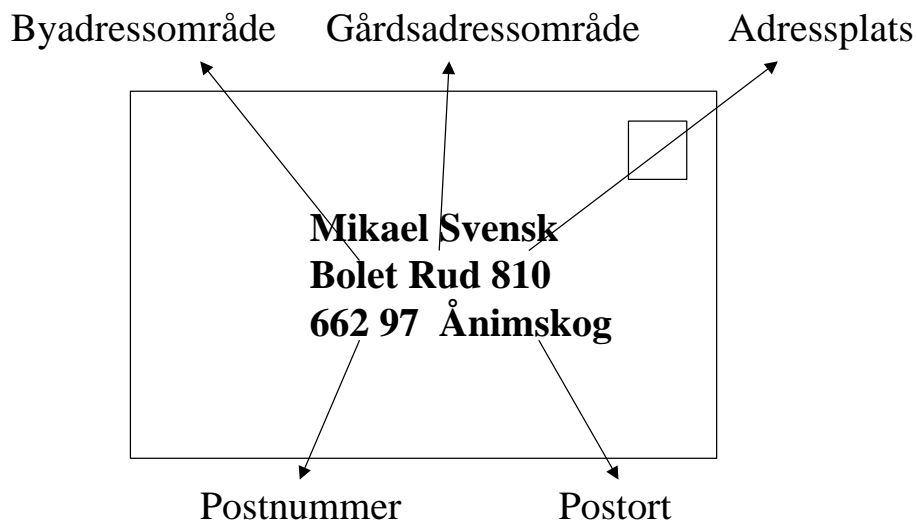
Exempel 1 – Postal adress med användning av delar av en belägenhetsadress med gatuadressområde.

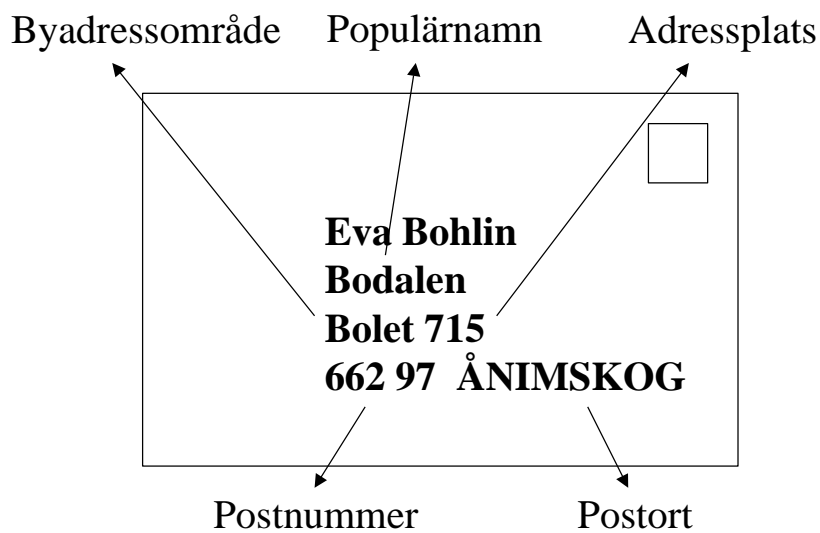
Exempel 2 - Postal adress med användning av delar av en belägenhetsadress med byadressområde.

Exempel 3 - Exempel på postal adress med användning av delar av en belägenhetsadress med gårdsadressområde.

Exempel 4 - Exempel på postal adress med användning av delar av en belägenhetsadress och populärnamn.

Hur postadresser byggs upp och utformas, tillåtet antal tecken m.m. framgår av Svensk Standard SS 61 34 01:2011 som fastställdes 2011.